

Vragen m.b.t. SB Ontwerp Omgevingswetprogramma Cultuur en Erfgoed 2025-2028

Fractie	#	Vraag/input	Antwoord/reactie
PvdD	1	<p>Bij de trends en ontwikkelingen (p.11) wordt genoemd dat er niet alleen een gebrek aan kennis en capaciteit is, maar dat dit ook kan leiden tot problemen bij o.a. vergunningverlening, toezicht en handhaving.</p> <p>Vooraf voor evenementen die dichtbij natuurgebieden worden gehouden, maken wij ons zorgen. Welke aanvullende maatregelen zullen worden genomen om vergunningverlening, toezicht en handhaving op peil te brengen?</p>	<p>Ten aanzien van evenementen zijn we als provincie al langer bezig om met gemeenten te zorgen voor een betere aanpak. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de vergunningen aan evenementen, de provincie voor vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur. Naast gemeenten is ook de VRU een belangrijke partij. De VRU is vroegtijdig betrokken bij (grotere, terugkerende) evenementen. Inmiddels werken we met gemeenten en ook met de VRU samen om te komen tot een aanpak, die ook wordt verankerd in de Omgevingsverordening. Doel is om vooraf te toetsen of evenementen geen overtredingen geven op bijv. aanwezige soorten. Middels diverse webinars en brieven zijn gemeenten al geïnformeerd. Door aan de voorkant goede afspraken te maken, kunnen we onze toezichthouders effectiever en efficiënter inzetten.</p>
	2	<p>Terecht wordt ook de toenemende superdiversiteit in onze samenleving genoemd. Dit kan leiden tot ongelijkheden en daarom is het voor ons van belang dat er vooral middelen in cultuureducatie en -participatie wordt gestoken, bijvoorbeeld in initiatieven zoals ZIMIHC maar ook de makershuizen (p.25). Dit is ook conform de rol zoals die genoemd wordt op p.13. We maken ons zorgen over het implementeren van het principe van Fair Pay, waarvan gezegd wordt (p.29) dat de exploitatie van organisaties verder onder druk zal zetten. Gesteld wordt dat er ingezet zal worden op opleiding en kennisdeling om die druk te verlagen. Als de exploitatie onder druk komt, wat hebben de organisaties dan aan opleiding en kennisdeling?</p>	<p>De zorgen rondom het principe van Fair Pay en de mogelijke druk op de exploitatie van organisaties herkennen we. Het blijft een uitdaging om eerlijke beloning te waarborgen zonder de financiële stabiliteit van organisaties in gevaar te brengen. Uit gesprekken met de sector is gebleken dat kennisuitwisseling, inspiratie en het delen van voorbeelden, organisaties kan helpen bij de uitdagingen die Fair Pay met zich meebrengt. Zoals het vinden van creatieve oplossingen en delen van best practices. Denk bijvoorbeeld aan kennis over het opzetten van een loonhuis, op welke manier je kosten in de exploitatie kan besparen of aan organisaties die voornamelijk draaien op vrijwilligers en nog niet goed weten waar te beginnen.</p> <p>We gaan dit jaar verkennen op welke manier we de beschikbare middelen het meest effectief kunnen inzetten. Voor het compenseren van Fair Pay aan de organisaties die een exploitatiesubsidie ontvangen, zoals Kunst Centraal is een veelvoud van het beschikbare budget nodig.</p>
BBB	3	<p>Transitie opgaven</p> <p>U geeft op pag. 3 van het Statenbesluit mogelijke knelpunten aan bij de beleidsuitvoering van dit programma door de vele transitie opgaven, het tekort aan fte, grote druk op gemeenten, een groeiende bevolking en toegenomen</p>	<p>Wij gaan er van uit dat u doelt op de ontwikkelingen en knelpunten op p.2/3 van de Statenbrief.</p> <p>We noemen deze omdat we ons realiseren dat we in een dynamische tijd en provincie werken, met een veelheid aan opgaven. De ambities zoals beschreven in dit</p>

		<p>energie en arbeidskosten en geeft aan dat ambities op basis daarvan mogelijk bijgesteld moeten worden.</p> <p>Kunt u dit nader toelichten. Welke ambities worden dan bijgesteld en aan welke bezuinigingen denkt u?</p>	<p>programma achten wij haalbaar, onder voorbehoud van genoemde besluiten over de financiën bij de Kadernota. Mocht er een taakstelling plaatsvinden, dan dienen de ambities worden aangepast. Ook externe ontwikkelingen kunnen nog van invloed zijn. Ongetwijfeld zijn er gedurende de looptijd van het programma ontwikkelingen die leiden tot aanpassingen.</p>
	4	<p>Overweegt u de restauratie van monumenten op de langere baan te schuiven om daarmee financiële ruimte te creëren voor ambities (lees transitie opgaven) op de kortere termijn (pag.3 SB financiële consequenties)?</p>	<p>Nee, we zetten met dit programma en op basis van het collegeprogramma juist in op een versterkte inzet van de restauratie van Utrechtse rijksmonumenten. Maar PS besluit zoals altijd bij de Kadernota, in een integrale afweging over de verdeling en beschikbaarheid van de middelen. Indien er minder middelen beschikbaar komen, dan betekent dit wel dat de restauratieachterstand in een minder hoog tempo ingelopen kan worden.</p> <p>Met het specifiek vrijmaken van middelen in het collegeprogramma voor de grote restauratieopgaven loopt de provincie Utrecht voor op andere provincies. En op de landelijke lobby richting het Rijk om ook op rijksniveau middelen vrij te maken voor een structurele oplossing voor het inlopen van de grote restauratieopgaven.</p>
	5	<p>Gebiedsprocessen/ UPLG/ Groen groeit mee/ energie transitie Graag ontvangen wij een meer gedetailleerde financiële uitwerking van dit voorstel.</p>	<p>Met het Cultuur- en Erfgoedprogramma sluiten we aan op andere opgaven en programma's, zoals Groen Groeit Mee en UPLG. Het gaat daarbij om het gezamenlijk en integraal aanpakken van maatschappelijke opgaven in een gebied (i.p.v. sectoraal en los van elkaar). We zijn in dergelijke programma's voortdurend op zoek naar de meekoppelkansen voor cultuur en erfgoed. Zo nemen we actief deel in de verschillende werkgroepen van gebiedsprocessen (zgn. Gebiedsgerichte aanpak) binnen het UPLG. Middelen hebben we hiervoor niet beschikbaar; het gaat om het beschikbaar stellen van capaciteit om mee te denken.</p>
	6	<p>Kan daarbij specifiek worden aangegeven hoe UPLG gerelateerde gebiedsprocessen en andere transitie opgaven, die een fors onderdeel uitmaken van dit programma, gefinancierd gaan worden (graag de financieringsbronnen benoemen voor deze onderdelen)?</p>	<p>Zie antwoord bij vraag 5.</p>
	7	<p>Specifiek ook het financiële plaatje van de advieskosten, projectleiding, gebiedsregisseurs, bijeenkomsten, budget voor kennisdeling, draagvlak en bewustzijn zowel intern als extern t.a.v. de transities. (Zie Pag. 68 punt 3 programma)</p>	<p>Zie antwoord bij vraag 5.</p>

8	Wat wordt precies verstaan onder het beleefbaar maken van een gebied?	We gaan ervan uit dat deze vraag gaat over het beleefbaar maken van het landschap van de Hollandse Waterlinies. Het landschap is een belangrijk onderdeel van het UNESCO Werelderfgoed. We willen recreanten, inwoners en bezoekers dit onderdeel van Hollandse Waterlinies - zoals de door dijken afgesloten inundatievelden - laten beleven, bijvoorbeeld met routes en verhalen. Doel is dat deze doelgroepen het waterlinielandschap leren kennen en waarderen.
9	40% CO2 reductie bij grote monumenten in 2030 en 60% CO2 reductie in 2040. Wat wordt hier nou eigenlijk exact bedoeld (dan graag kwantificering van huidige en toekomstige "CO2 uitstoot van monumenten"). Liggen hier harde doelen/afspraken of besluiten aan ten grondslag? Wie is financieel verantwoordelijk voor deze transitie?	We nemen aan dat deze vraag gesteld is op basis van het kopje duurzaam gebruik op pagina 67. Dit betreft uitvoering beleid Hollandse Waterlinies. Deze doelstelling is door de erfgoedsector geformuleerd op basis van de Routekaart Verduurzaming Monumenten . Het streven is dat monumenten in 2030 als groep (gemiddeld) 40% CO2 reductie realiseren ten opzichte van de uitstoot van 1990. In de praktijk wordt uitgegaan van de uitstoot van 2018, die per saldo ongeveer gelijk is aan die in 1990. In 2040 streeft men naar een reductie van 60% ten opzichte daarvan. De (financiële) verantwoordelijkheid ligt primair bij de eigenaar. Kansrijke opties zijn isolatie en opwekking van duurzame energie met bv. zonnepanelen. Bij de ontwikkeling van forten van de Hollandse Waterlinies stimuleren en jagen we daarom duurzame energievoorziening aan zoals de verwarming van Fort Honswijk met aquathermie-technieken.
10	Het geplande Zonneveld langs de A12 waarover gesproken wordt op pag. 67: vanuit welke financiële budget wordt de financiering van dit project bekostigd?	Dit zonneveld is een initiatief van een ontwikkelaar in combinatie met de gemeente Bunnik. De provincie heeft hier geen financiële bemoeienis mee.
11	Kan daarbij specifiek worden aangegeven hoe UPLG gerelateerde gebiedsprocessen en andere transitie opgaven, die een fors onderdeel uitmaken van dit programma, gefinancierd worden (graag de financieringsbronnen benoemen)?	Zie antwoord bij vraag 5.
12	Militair erfgoed Park vliegbasis Soesterberg en omgeving ook aangemerkt als militair erfgoed. Heeft deze aanpassing (ruimtelijke) consequenties voor de vliegbasis alsook de omgeving van park vliegbasis Soesterberg?	De Vliegbasis Soesterberg is al sinds 2014 aangemerkt als militair erfgoed. Zo is dit gebied ook opgenomen in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. Sindsdien hebben er al verschillende ontwikkelingen plaatsgehad en zullen er nog ontwikkelingen gaan plaatsvinden. Dit alles wel met behoud van de cultuurhistorische waarden van het militaire erfgoed.
13	Bijzonder agrarisch cultuurlandschap	Er is sinds 2014 niets gewijzigd aan de gebieden met de aanduiding Agrarisch

		Diverse gebieden in het Groene Hart zijn aangewezen als bijzonder agrarisch cultuurlandschap (pag. 107 Ontwerp Omgevingsprogramma Cultuur en Erfgoed 2025-2028). Als het gaat om de ontginningscultuur, boerderijdieren en waterbeheersingssysteem, wilgenrijen, linten en stroken. Wat zijn de consequenties van dit gewijzigde beleid voor de agrariërs, burgers (en buitenlui) in dit gebied? Mocht er schade zijn, op welke wijze worden zij gecompenseerd?	Cultuurlandschap, zoals vastgelegd in de Omgevingsverordening en -visie. Er blijven ontwikkelingen mogelijk in dit gebied. Vanuit erfgoed is het belangrijk om de middeleeuwse verkavelingsstructuur en de openheid van het landschap te behouden.
	14	Welke ruimtelijke ingrepen vallen concreet onder het beschermen en benutten van agrarische cultuur landschappen?	Zie hierboven bij beantwoording vraag 13.
	15	UNESCO Werelderfgoed UNESCO Werelderfgoed moet behouden blijven en mag niet aangetast worden, provincie is verantwoordelijk voor behoud en beheer. Universele waarden dienen hier in standgehouden te worden, versterkt, toegankelijk en beleefbaarder te zijn. Indien Unesco werelderfgoed toegankelijker en beleefbaarder gemaakt wordt, gaat het dan vooral om de toegankelijkheid van gebieden? Zijn er gebieden nu ontoegankelijk en in privé eigendom?	We gaan ervan uit dat hiermee het landschap van de Hollandse Waterlinies wordt bedoeld. Het gebied van UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies beslaat bijna 9% van het grondgebied van de provincie Utrecht. Een deel van dit gebied is particulier bezit. Waar het in dit programma om gaat is het vergroten van de toegankelijkheid van de fortlocaties van het UNESCO Werelderfgoed: <ul style="list-style-type: none"> - (fort)locaties zijn beter bereikbaar en onderdeel van de wandel- en fietsknooppunten structuur. - We stimuleren eigenaren om de (fort)locaties publiekstoegankelijk te maken door (ruimere)openstelling. Dit is maatwerk per locatie.
	16	Op grond waarvan wordt door GS hetzelfde Unesco Werelderfgoed NIET uitgesloten als energie(opwekkings)locatie. Stelt u nu voor om hier eventueel ruimte te bieden aan bijvoorbeeld grote windturbines??	In het Afwegingskader Energietransitie Hollandse Waterlinies is aangegeven waar de realisatie van windturbines en zonnevelden in het Werelderfgoedgebied een risico kan opleveren voor de uitzonderlijke universele waarde van het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Het Afwegingskader dient als basis voor de beoordeling van initiatieven in het Werelderfgoedgebied. Als initiatieven niet vallen binnen de criteria van het Afwegingskader, dan wordt aanbevolen om een HIA (Heritage Impact Assessment) te laten doen.
	17	Is de stellingname uit punt 12 eerder vastgelegd in de Omgevingsvisie of in de Omgevingsverordening? Zo ja, zijn er nog maximale hoogtes of andere fysieke grenzen of afstanden daarin opgenomen en in welk artikel is e.e.a. nader te bestuderen?	De aanwijzing van Park Vliegbasis Soesterberg als militair erfgoed is vastgelegd in de provinciale Omgevingsvisie en Omgevingsverordening (Omgevingsverordening artikel 7.8 tweede lid onder b voor wat betreft de aanwijzing; en artikel 7.9 voor de bijbehorende instructieregel). Regels over maximale hoogtes of andere fysieke grenzen/afstanden zijn in

			gemeentelijke bestemmingsplannen opgenomen.
	18	Bibliotheken Verwacht u dat alle Utrechtse gemeenten voldoende geld hebben voor de instandhouding van fysieke bibliotheken?	In 2026 gaat de nieuwe bibliotheekwet in, waardoor gemeenten een zorgplicht krijgen om een voor iedereen toegankelijke openbare bibliotheekvoorziening in stand te houden in de gemeente. Het Rijk stelt hiertoe extra middelen beschikbaar (ongeveer 3 euro per inwoner vanaf 2026). De verwachting is dat fysieke vestigingen blijven, al dan niet in combinatie met andere voorzieningen (multifunctionele accommodaties), omdat gemeenten een wettelijke taak hebben. Maar het kan zijn dat de dienstverlening beperkter wordt als gevolg van bezuinigingen bij gemeenten, waardoor de verdere ontwikkeling van de maatschappelijke bibliotheek onder druk komt te staan.
	19	Indien zij aangeven hierop te moeten bezuinigen, kan de provincie hen dan (financieel) tegemoet komen?	Nee, de exploitatie van bibliotheekvoorzieningen is de verantwoordelijkheid van gemeenten. De taakverdeling tussen de verschillende overheden is vastgelegd in de bibliotheekwet. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het in standhouden van een voor ieder toegankelijke openbare bibliotheekvoorziening, met een fysieke collectie en een minimaal aantal uren open met professionele bezetting. Provincies zijn verantwoordelijk voor een provinciale ondersteuningsinstelling die zorgt voor de distributie van fysieke werken (interbibliothecair leenverkeer) en ondersteunende activiteiten op het gebied van doorontwikkeling en innovatie.
D66	20	De uitvoering van dit programma is onder meer afhankelijk van de financiën die door een nieuw kabinet moeten worden vastgesteld. Kan een definitief programma wel worden vastgesteld als er nog geen nieuw kabinet is?	Dat kan en moet, anders kunnen we niet starten en komt de rechtszekerheid van onze partnerorganisaties in het geding en ook de uitvoering van dit programma. Partners en ook wij zelf zijn op onderdelen namelijk <i>altijd</i> afhankelijk van cofinanciering. Van rijk of andere partijen. Die bronnen kunnen jaarlijks wisselen. Met of zonder kabinet. Mocht dit leiden tot tegenvallende resultaten in de uitvoering zullen we dat melden via de jaarcyclus en de oorzaken en consequenties benoemen.
	21	U noemt als belangrijk onderwerp in binnen het erfgoed de werfkelders van Utrecht. Wat is de betrokkenheid bij de Provincie hierbij en wat is onze verantwoordelijkheid?	Provincies zijn sinds 2012 verantwoordelijk voor de subsidiering van de restauratie van rijksmonumenten zonder woonfunctie. In de provincie Utrecht loopt dat via het Fonds Erfgoedparels. Belangrijke voorwaarde voor toekenning van subsidie is, dat het rijksmonument opengesteld wordt voor publiek. De werfkelders (samen met de wal- en kluiswanden) van de gemeente Utrecht zijn benoemd in de toplist grote urgente

			<p>restauratieopgaven (onderzoek IPO/Fenicks 2020). Ze vertegenwoordigen samen de grootste Utrechtse restauratieopgave met meer dan 40mln aan restauratiekosten (Beantwoording motie 'Restaureren is anticiperen' 24-05-2022).</p> <p>Een eerste deel van deze kosten gaat naar woonhuizen en andere rijksmonumenten die niet opengesteld kunnen worden voor publiek. De provincie Utrecht heeft in dat deel geen verantwoordelijkheid. Een tweede deel bestaat uit niet-woonhuis rijksmonumenten die wel opengesteld kunnen worden voor publiek. De exacte cijfers van dit deel van de restauratieopgave worden op dit moment door gemeente Utrecht uitgezocht.</p>
	22	<p>U stelt dat door gebrek aan kennis en capaciteit de uitvoering van wettelijke taken bij gemeenten ernstig tekort schiet. Als dit wettelijke taken zijn, hoe kan dit dan worden opgelost (want ze moeten immers wel volgens de wet worden uitgevoerd)?</p>	<p>Dat klopt inderdaad. Het gaat hierbij met name om de invulling van wettelijke taken, waarbij het 'hoe' niet wettelijk is vastgelegd. Dit kan leiden tot verschillen in de uitvoering.</p> <p>Als provincie ondersteunen we de gemeenten onder meer door subsidies voor opstellen van cultuurhistorische waardenkaarten en archeologische beleidskaarten en onderzoeksagenda's. Ook financieren wij het erfgoedsteunpunt STAMU voor de gemeenten. Het Rijk heeft in de meerjarenbrief Cultuur 2023-2025 structureel geld vrijgemaakt voor maatregelen ter versterking van de archeologiesector; capaciteit en deskundigheid maken hier onderdeel van uit. Samen met betrokken partijen wordt gewerkt aan verdere invulling. Dit wordt inmiddels erfgoedbreed opgepakt binnen het programma Erfgoed & Overheid. Op 4 juli organiseert het Rijk samen met de provincie de Utrechtse bijeenkomst om met gemeenten (en ook steunpunt, erfgoedhuis, omgevingsdienst) concrete aandachts- en knelpunten te inventariseren en het gesprek te voeren over mogelijke verbeteracties.</p> <p>Voor meer informatie, zie: Start programma Erfgoed & Overheid Nieuwsbericht Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed</p>
	23	<p>Het kabinet stelt extra geld beschikbaar voor nieuwe en verbeterde bibliotheken in 163 gemeenten. Wat betekent dit voor de Provincie Utrecht? Zie u mogelijke knelpunten bij de uitvoering van de bibliotheekwet en het gesloten convenant (zorgplicht)?</p>	<p>In de provincie Utrecht hebben 15 gemeenten in 2023 en 2024 een bijdrage gekregen van het Rijk vanuit de SPUK (specifieke uitkering) bibliotheken. Vanaf 2026 krijgen alle gemeenten een structurele bijdrage van het Rijk voor het instandhouden van de bibliotheek (zorgplicht). De provincies krijgen hierbij een taak van Interbestuurlijk toezicht (IBT). Wij moeten toezicht houden of gemeenten</p>

			<p>voldoen aan de zorgplicht. Wij blijven hiervoor in gesprek met gemeenten, maar uiteindelijk kiezen gemeenten zelf hoe ze hun eigen middelen en de extra Rijksbijdrage aanwenden, zolang ze aan de zorgplicht blijven voldoen. Mogelijk knelpunt is dat gemeenten gaan bezuinigen, waardoor de dienstverlening beperkter wordt.</p> <p>In het convenant zijn bestuurlijke afspraken gemaakt tussen de drie overheidslagen en de bibliotheekpartijen over de bijdrage van het bibliotheeknetwerk aan drie grote maatschappelijke opgaven. In 2024 wordt het convenant verlengd. De uitwerking en invulling van deze bestuurlijke afspraken is o.a. afhankelijk van de beschikbare middelen bij gemeenten. Door bezuinigingen kan de inzet op de maatschappelijke opgaven beperkter worden.</p>
	24	Hoe komt het dat er ondanks de coronasteun niet of nauwelijks wordt samengewerkt door makershuizen?	<p>De Coronasteun is gericht geweest op de individuele makers. In deze periode werd bevestigd dat ondanks inspanningen van makershuizen om structurele samenwerking met podia en opleidingen vorm te geven, dit vanwege een te smalle organisatorische en financiële basis niet kon worden gerealiseerd.</p> <p>Mede door onze ondersteuning aan de makershuizen in de afgelopen jaren zijn samenwerkingsverbanden gestart. Het is gebleken dat deze samenwerkingsverbanden een grote meerwaarde hebben en de doorstroom van makers vanuit opleidingen naar podia versterken. Hierin vervullen makershuizen een schakelfunctie. Het is voor makers bijvoorbeeld lastig om zelfstandig podia te benaderen en zo speeltijd te genereren. Door een goede samenwerking wordt ook het makersklimaat in de regio Utrecht als geheel versterkt. Dit heeft ook een positief effect op het vestigingsklimaat. Daarom continueren we de ondersteuning aan de makershuizen in de periode 2025-2028.</p>
	25	Welke mogelijkheden ziet u voor het basis- en voortgezet onderwijs en het speciaal- en praktijkonderwijs om naast de Theaterbus een Museumbus mogelijk te maken waar het om de cultuur- en erfgoededucatie gaat?	<p>Dit lijkt ons een goede suggestie om verder te onderzoeken, maar er is op dit moment geen dekking voor de theaterbus. In 2022 is de theaterbus op eigen initiatief van Kunst Centraal als pilot voor twee schooljaren gestart, gefinancierd met incidentele middelen van onder andere fondsen. Het maakte geen deel uit van het Cultuur- en Erfgoedprogramma. De financiering vanuit fondsen is incidenteel en</p>

			<p>daarom te onzeker om te kunnen rekenen op vervoer.</p> <p>Zie ook antwoord bij vraag 42 en 43</p>
	26	Maritiem erfgoed: valt hier ook het Statenjacht Utrecht onder?	Nee. Hoewel er door de provincie financieel aan wordt bijgedragen, was dit primair een werk- en opleidingsproject voor werkeloze jongeren. Het schip is een unieke replica van het historische Statenjacht geworden naar de originele bouwtekeningen. Het valt financieel wel onder begrotingsprogramma 7.
	27	Is er een voornemen om op termijn nog meer erfgoed in onze provincie toe te voegen aan de Werelderfgoedlijst van de UNESCO?	Nee, dat is er niet.
	28	Hoe gaat het met (de bestuurlijke en financiële aandachtspunten) van fort Vechten? Daarnaast is mogelijk sprake van de verkoop van gronden bij het fort (pag. 71). Waarom wordt hierover gespeculeerd? Is dit wel wenselijk? Wat kan PS hierover in de toekomst verwachten?	<p>Er is voortdurend bestuurlijke aandacht voor Fort Vechten. Sinds kort is een nieuw stichtingsbestuur voor het waterliniemuseum geïnstalleerd. Verder is er contact met de exploitant en Staatsbosbeheer over het beheer en de exploitatie.</p> <p>Het terrein van Fort Fectio is in handen van de provincie. Voor dat terrein streven we naar duurzaam beheer met een hoog kwaliteitsniveau, dat recht doet aan de werelderfgoedstatus. Er worden meerdere opties overwogen om het duurzame beheer te waarborgen. Verkoop is op dit moment niet aan de orde, wel een optie. Bij verkoop zijn stevige randvoorwaarden vereist, zodat de kernkwaliteiten van de Limes worden beschermd en waar mogelijk versterkt. Als dit inderdaad aan de orde mocht zijn, dan zullen we PS hierover informeren.</p>
	29	Complimenten voor de paragrafen over het immaterieel erfgoed en Trage Paden! Chapeau. Hieraan gekoppeld de vraag wie gaat er precies een pilot in onze provincie ontwikkelen rond een Traag Pad?	Dit zal vanuit de portefeuille Recreatie worden opgezet. De uitvoerende partij is nog onbekend.
	30	Festivals, en dan met name het bevrijdingsfestival, kunnen we in de subsidievoorwaarden opnemen dat er aandacht aan veteranen wordt besteed?	<p>De herdenking van de tweede wereldoorlog en de aandacht voor veteranen is en blijft een centraal thema voor het bevrijdingsfestival. Het comité 4 en 5 mei werkt samen met de bevrijdingsfestivals het landelijk kader uit. Daarin is het V-fonds, die zich specifiek richt op veteranen vaste partner en financier. Daarmee is de aandacht voor veteranen geborgd in het beleid van het bevrijdingsfestival en is het niet nodig om dit als aparte subsidievoorwaarde op te nemen.</p> <p>Bevrijdingsfestivals - Nationaal Comité 4 en 5 mei : Nationaal Comité 4 en 5 mei</p> <p>Andere festivals hebben een culturele doelstelling en daarbij is dit niet van toepassing.</p>

	31	Benieuwd naar de inspraakreacties! Wanneer ontvangen wij deze?	Het zienswijzentraject is gestart op 22 maart en loopt af op 3 mei. Deze worden meegenomen in de Nota Beantwoording en waar mogelijk verwerkt in het definitieve Programma. Zowel de Nota van Beantwoording als het definitieve Programma ontvangt PS voor de zomer.
CDA	32	Statenbrief Voor het Streek- en kasteelmuseumbeleid zijn incidentele middelen gereserveerd tot en met 2025. Waarom wordt er niet nu al geëvalueerd, zodat de incidentele middelen indien nodig meteen gelijkgetrokken kunnen worden met de looptijd van het omgevingswetprogramma?	Het streekmuseumbeleid is in oktober 2021 van start gegaan. Het opbouwen van een nieuw netwerk was de eerste prioriteit, waarna - samen met de musea - de campagne, bijeenkomsten en projecten zijn ontwikkeld. Bij de start van het cultuur- en erfgoedprogramma dat nu voorligt (dat begon met de evaluatie CEP 2020-2024) was er pas een klein jaar uitvoering gegeven aan het nieuwe museumbeleid. Om goed te kunnen meten en evalueren wat de impact van het beleid is, is het van belang dat het beleid langer in uitvoering is. De evaluatie staat dit jaar gepland. Op basis van deze evaluatie zal vervolgens een nieuw voorstel naar PS worden gebracht voor de jaren 2026-2028. Vanaf 2029 wordt het beleid voor de streekmusea geïntegreerd in het Cultuur- en Erfgoedprogramma.
	33	Ontwerp Omgevingswetprogramma Cultuur en Erfgoed 2025-2028 Bij hoeveel Utrechtse gemeenten schiet de kennis en capaciteit voor de uitvoering van hun wettelijke taken op het gebied van erfgoed en cultuur ernstig tekort? Is er een patroon te vinden in welke gemeenten hiertoe behoren?	In de MEBUG (Monitor Erfgoedbeleid Utrechtse gemeenten) is gekeken wat de stand is van de kennis en capaciteit bij gemeenten op het gebied van de verschillende aspecten van erfgoed. In het geheel genomen dreigen van de 26 gemeenten er 10 door de ondergrens heen te zakken. Bij ongeveer 4 hiervan is er sprake van een ernstig tekort. We zien dat de zwakste gemeenten al langere tijd slecht scoren. Per gemeente verschilt de problematiek. We zien dat er vaak wel enige expertise aanwezig is, maar dit dekt vaak maar een deel van het erfgoed. Bij 4 gemeenten was in het geheel geen basiskennis over erfgoed in huis (MEBUG 2022). Op het gebied van monumenten en groen erfgoed is er bij slechts 11 gemeenten deskundigheid. Voor archeologie huren de meeste gemeenten expertise in (op afstand), een beperkt aantal beschikt over een deskundige in huis. In totaal bedraagt de capaciteit in 2022 47 fte. De inschatting van erfgoedsteunpunt STAMU is dat deze minimaal 71 fte zou moeten bedragen.
	34	Hoeveel molens behoeven nog groot onderhoud in de komende jaren? Moet voor al deze molens aparte subsidie worden aangevraagd, of kan dit in een subsidieaanvraag worden verwerkt	Voor alle molens is er de mogelijkheid voor onderhoudssubsidie. Dit is een aanvulling op de rijkssubsidie (Subsidie Instandhouding Monumenten). Deze wordt verstrekt voor een periode van telkens 6 jaar en wordt de komende jaren

		omwille van een snelle opstart van de restauratieprojecten?	<p>gecontinueerd. 33 van de 36 rijksmonumentale molens maken hier gebruik van.</p> <p>Daarnaast kunnen molens voor groter onderhoud en restauratie net als andere rijksmonumenten gebruik maken van het Fonds Erfgoedparels. Hoeveel molens hiervoor de komende jaren een aanvraag in gaan dienen is niet bekend.</p> <p>In 2023 heeft Stichting De Utrechtse Molens de beschikking voor het project 'Vervanging molenroeden' ontvangen waarvoor PS 1miljoen beschikbaar heeft gesteld. De vervanging van de roedes van de 15 stilstaande molens is op dit moment in volle gang. Een aantal molens, waaronder Molen de Valk in Montfoort, draait inmiddels weer. Voor de overige molens is het Fonds Erfgoedparels beschikbaar waarvan een aanvraag voor 4 molens van de SIMAV in behandeling is.</p>
	35	Wat doen de organisaties die genoemd staan op pagina 14 en 15 precies en voor hoeveel geld en hoe wordt hun resultaat gemeten?	Deze partnerorganisaties vormen een ondersteunende infrastructuur voor de gehele provincie en geven zo bij uitstek vorm aan de provinciale taken binnen het cultuur- en erfgoedbestel. De uitwerking van hun activiteiten staat per paragraaf beschreven. We financieren de partnerorganisaties op basis van subsidieaanvragen en vierjaarlijkse beleidsplannen. Voor het meten van resultaten zie verder vraag 36.
	36	Hoe leggen ze verantwoording af over de bereikte en niet gerealiseerde doelen die beoogd werden?	De wijze waarop we samenwerken is vastgelegd in een leidraad exploitatiesubsidies. We vragen onze partnerorganisaties om jaarlijks een inhoudelijke en financiële verantwoording in te dienen en daarnaast een zelfevaluatie uit te voeren. In de leidraad is ook vastgelegd, dat er jaarlijks een bestuurlijk overleg plaatsvindt waarin terug- en vooruitgebleekt wordt. Daarnaast vindt ook periodiek ambtelijk overleg plaats.
PvdA	37	Hoofdstuk 4: Cultuureducatie: Goed om te zien dat inmiddels al zo'n 90% van de basisscholen en 70% van de middelbare scholen worden bereikt. Wat kan er gedaan worden/ wat is er nodig om de 100% te halen?	We noemen het percentage om het grote bereik van Kunst Centraal zichtbaar te maken. Het behalen van 100% is niet een doel en is ook niet haalbaar. Het blijft voor scholen een vrije keus om cultuur- en erfgoededucatie zelf invulling te geven. Bijvoorbeeld reformatorische scholen en de vrije scholen vullen dit meestal zelf in. Kunst Centraal zet zich in om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de verschillende schooltypen.
	38	Zijn dit dingen die de provincie kan doen, of ligt het aan externe factoren?	Zie antwoord bij 37

	39	In het geval van het eerste: wat voor extra inspanning kan de provincie nog leveren?	Zie antwoord bij 37
	40	In het geval van het laatste: wat zijn dan de redenen van scholen om nog niet mee te doen?	Zie antwoord bij 37
	41	Er zijn een drietal musea die wél aanspraak maken op exploitatiesubsidies vanuit de provincie: Slot Zuylen, Kasteel Amerongen en Landhuis Oud Amelisweerd. Waarom is dat bij deze musea wel mogelijk en bij andere musea niet?	De kasteelmusea Kasteel Amerongen, Slot Zuylen en Landhuis Oud Amelisweerd zijn iconische Utrechtse kastelen/buitenplaatsen met een kasteelgebonden collectie/interieur waar, in een museale opstelling, naast de bewonersgeschiedenis ook de geschiedenis van de omgeving van het kasteel wordt verteld. Exploitatiesubsidie wordt verstrekt aan organisaties die meer kosten voor hun activiteit maken dan dat deze activiteiten opleveren. De provincie Utrecht draagt altijd alleen bij in het tekort van deze organisaties. De monumentale en museale aard van deze kasteelmusea stelt grenzen aan de verdienmodellen. Voor Kasteel Amerongen, Slot Zuylen en Landhuis Oud Amelisweerd geldt dat zij niet onbeperkt bezoekers kunnen ontvangen zonder dat erfgoedwaarden worden aangetast.
	42	Kunst Centraal heeft aangegeven geen toereikende middelen te hebben om het initiatief 'Theaterbus' te financieren. Hoeveel zou het kosten om dit te steunen vanuit de provincie, als leerlingen bijvoorbeeld 2 keer in hun basisschooltijd naar een theater zouden gaan?	Het kost € 108.000 per jaar om leerlingen twee keer gedurende hun basisschooltijd naar het theater te laten vervoeren. Dit is € 54.000 per jaar als dat één keer per basisschooltijd is. De theaterbus is bedoeld voor leerlingen die geen professioneel theater in de buurt hebben en afhankelijk zijn van vervoer. Tot en met zomer 2024 loopt er een pilot die het mogelijk maakt om alle leerlingen van scholen die deelnemen aan het programma van Kunst Centraal één keer tijdens hun basisschooltijd een bezoek te laten brengen aan een professioneel theater, ongeacht hun woonplaats. Ook voor het speciaal onderwijs, waar het organiseren van vervoer vaak een uitdaging is, biedt de theaterbus een aanzienlijke meerwaarde. Zie ook antwoord bij vraag 25 en 43
	43	Hoeveel kinderen zouden hiermee bereikt kunnen worden?	De theaterbus wordt alleen ingezet voor leerlingen van scholen die deelnemen aan het programma van Kunst Centraal en geen theater in de buurt hebben. Op dit moment vervoert de theaterbus jaarlijks ruim 4000 leerlingen uit 16 gemeenten naar een professioneel theater in de provincie Utrecht.
GroenL inks	44	"Sinds 2020 wordt er bijvoorbeeld samengewerkt aan een project om meer	Deze pilot wordt in 2024 en 2025 afgerond. In deze periode is er vanuit bestaande middelen de mogelijkheid om in

		fysieke ruimte voor makers in de provincie mogelijk te maken” Gaat het dan om een soort broedplaatsen-project? Vervullen wij als provincie daar ook een rol in?	cofinanciering concrete initiatieven aan te jagen. Na 2025 zijn er geen middelen meer vanuit het rijk, gemeente Utrecht en Amersfoort en provincie Utrecht voor deze pilot. De opbrengsten vanuit de pilot worden geborgd door het organiseren van kennisdeling voor gemeenten en initiatieven op het gebied van broedplaatsen in de provincie Utrecht.
	45	Implementatie gedragscodes Verwachten wij dan ook van organisaties dat zij aantonen hoe zij makers belonen?	We vragen organisaties die een subsidie ontvangen om een Plan van Aanpak aan te leveren op de drie gedragscodes met daarin concrete doelen en stappenplan. Eerlijke betaling aan makers is hier ook een onderdeel van.
	46	Is fair pay/fair practice dan ook verplicht voor provinciale subsidies (in navolging van het Rijk: https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2023/06/08/fair-pay-verplicht-voor-rijksgesubsidieerde-culturele-instellingen) of is het onderschrijven van deze code voldoende voor subsidieverlening?	Bij het doen van een subsidieaanvraag is het verplicht om aan te geven op welke manier de organisatie de Fair Practice Code toepast en gaat implementeren. We monitoren welke stappen de organisaties hierin zetten. In veel gevallen is de provincie niet de hoofdfinancier, maar zijn we één van de partijen die bijdragen aan de financiering van een organisatie. Hierdoor is onze invloed beperkt. Het Rijk heeft specifiek voor Fair Pay jaarlijks extra middelen à 36 miljoen beschikbaar gesteld voor de BIS-instellingen en de Rijkscultuurfondsen. De beschikbare middelen van de provincie zijn niet voldoende om net als het Rijk Fair Pay te compenseren. Daarom kan het geen harde eis zijn bij de subsidieverlening. Fair Pay is een onderdeel van de Fair Practice Code, maar de code gaat ook over maatschappelijke kernwaarden, solidariteit, duurzaamheid, vertrouwen, diversiteit en transparantie.